

دکھان

علا

شیخ العرب

لا ناش

عارف باللہ حضرت اقدس

مخبر صحابہ

خان

دگران نبی ﷺ حواره سنتونه

دگران نبی ﷺ خواره سنتونه

شیخ العرب والعجم عارف باللہ حضرت اقدس
مولانا شاہ حکیم محمد احمدمت برکاتہم

خانقاہ امدادیہ اشرفیہ
گلشن اقبال بلاک نمبر ۲ کراچی

باسمہ سبحانہ و تعالیٰ

دشیخ العرب والعجم ولیؑ کامل حضرت مولانا شاہ حکیم محمد اختر صاحب دامت برکاتہم شخصیت دتعارف محتاج نہ دی۔ دحضرت والا پہ مختلفو ژبو کی مواعظ حسنہ دخاص قبولیت عنداللہ علامت دی۔ دحضرت والا پہ زہرہ کبنی دغہ درد دی چی داللہ بندگان او دحضور ﷺ اُمتیان خپل حقیقی خالق او مالک و پیڑنی او ہغہ عینی خوشحالہ سی۔ کہ چاپہ فرائضو، واجباتو، سنت مؤکدہ ؤو عمل و کپل او گناہونہ ئی پریبندول نو ہغہ خپل رب خوشحالہ کپل او خپل رب تہ ورنزدیشول۔ دفرائضو تکمیل پہ واجباتو او د واجباتو تکمیل پہ سنت مؤکدہ ؤو او دستت مؤکدہ ؤو تکمیل پہ سنت غیر مؤکدہ (نوافل) سرہ کپری۔ زیر نظر رسالہ دحضرت والا دستتو کتاب "پیارے نبی ﷺ کی پیاری سنتیں" پبنتو ترجمہ دہ۔ حضرت والا پہ دے رسالہ کبنی دقرب الی اللہ اولہ زینہ بیان کپری دہ او پہ دے سرہ دعمل کولو بانندی بہ اللہ تعالیٰ دنورو مراحلو دتکمیل توفیق ہم راکپری۔ دغہ رسالہ ما وکتلہ د اصل کتاب سرہ سمون لری پہ دے کبنی انشاء اللہ خہ غلطی نشتہ۔ اللہ دی مترجمینو تہ اجر عظیم و رکپری۔

سیف الرحمن

امام مسجد اشرف خانقاہ امدادیہ اشرفیہ گلشن اقبال کراچی

دخوب څخه دراپورته کیدو سنتونه

۱) دخوب څخه دراپورته کیدو سره سم په دواړو لاسو مخ او سترگی

مورل چی دخوب نشه ولاړه سی. (شمائل ص ۱۸)

۲) سهار چی کله سترگی روڼی سی نو دا دعا ووايه

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ۝

(بخاری ص ۹۳۶، مسلم ج ۲ ص ۳۴۸، ابوداؤد ص ۳۳۵ ج ۲)

ترجمه: ټول صیفتونه دالله تعالی دپاره دی چاچی مور د وژولو

وروسته راژوندی کرو او هم دهغه و طرف ته تلل دی.

۳) کله چی دخوب څخه راپورته سی نو مسواک ووهه.

(مسند احمد ص ۴۷۵ ج ۵، ابوداؤد ص ۸ ج ۱)

په اوداسه کی دی دوهم وار مسواک ووهل سی. دخوب څخه

د راپورته کیدو وروسته مسواک وهل جلا سنت دی.

(بذل المجهود شرح ابوداؤد جلد ۱ صفحه ۳۵)

۴) پای جامه یا پرتوگ چی کله اغوندې نو اول په راسته پښه بیا

په چپه پښه، گرته یا قمیص چی اغوندې نو اول راسته لستونې

واغونده بیا چپه، همدارنگه صدري یا واسکت.

داغسی چی خپلکی په پښو که ئې نو اول ئې په راسته پښه

پښو که او کله چې کارې نو اول دچپه خوا دا وکاره بیا دراسته

خوا دا وکاره او د بدن اغوستی هرشی د کښلوهم دغه سنت

طریقه ده.

(بذل المجهود ج ۱، ص ۱۴۷، ۱۴۳، بخاری ص ۸۷۰ ج ۲، ترمذی ص ۳۰ ج ۱)

۵) په لوبنی کی دلاس وهلو ترمنځه درې واره لاسونه بڼه پریوله.

(ترمذی ج ۱ ص ۱۳)

بیتُ الخَلَاءِ ته دتلو راتلو دعاوی او سنتونه

۱) د استنجاء دپاره اوبه او لوتی دواړه یوسه، که درې لوتی یا

ډبرې وی نو مستحب دی، که ترمنځه په بیتُ الخَلَاءِ (تشناب)

کی انتظام سوی وی نو کافی دی، په فلش کموډو کی دلوتو

په خاطر تکلیف جوړپیری. لهندا عینو علماء کرامو دتشناب

کاغذ دکارولو مشوره ورکړیده چی کموډ خراب نسی.

(مسلم ص ۱۶۳ ج ۱، ترمذی ص ۷ ج ۱، ابن ماجه ص ۲۶)

۲) رسول صلی الله علیه وسلم به سر پټ او خپلکی په پښو سره

بیتُ الخَلَاءِ ته تشریف وړل.

(علیکم بسنتی ص ۱۱ ج ۱، کنز العمال ص ۲۰ ج ۷)

۳) بیتُ الخَلَاءِ ته دنوتلو ترمنځه دا دعا ووايه

بِسْمِ اللَّهِ. اَللَّهُمَّ اِنِّيْ اَعُوْذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ هـ

(بخاری ص ۲۶ ج ۱، مسلم، ترمذی، ابن ماجه)

ترجمه: اې الله! زه ستا پناه غواړم دخبيث پيريانوڅخه نروى

که بڼعه.

ف: ملا علی قاری رحمة الله عليه په مرقاة کی لیکلی دی چی په احادیثو کی راغلی دی چی ددې دعا په برکت سره دبیث الخلاء دخیثو شیطانانو او بنده ترمینخ پرده جوړه سی ددې په وجه هغه شرمگاه نسی لیدلای، دائې هم لیکلی دی چی دخیث پر (ب) باندی پین او جزم دواړه روا دی. (مرقاة ج ۱ ص ۳۶۱)

۴) بیث الخلاء ته دننوتلو په وخت اول چپه قدم داخل کره. (علیکم بسنتی بحواله ابن ماجه، علیکم بسنتی ص ۱۱)

۵) کله چی بدن لخوې نو په آسانی سره چی خونه په کبسته کیناستو سره ئې لخولای سی هغونه بنه دی.

(ترمذی ص ۱ ج ۱، ابوداؤد ص ۶ ج ۱، مشکوة ص ۴ ج ۱، والدارمی ص ۷۸ ج ۱)

۶) دبیث الخلاء (تشناب) خنجه د راوتلو په وخت راسته پبنه دباندی راوباسه او چی دباندی راووزې دا دعاء ووايه

غُفْرَانِكَ. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ اَذْهَبَ عَنِّيْ الْاَذَى وَعَافَانِيْهِ

(ابن ماجه)

ترجمه: ای الله! زه ستا خنجه دمغفرت سوال کوم، ټول صیفتونه هم دالله دپاره دی چاچی زما خنجه تکلیف رسونکی شی لیری کرل او ما ته ئې عافیت راکرل.

(ابن ماجه ص ۲۶)

۷) بیث الخلاء ته د ورتگ دمخه که پر انگوشتری (گوتمی) یایوشی

باندى دقرآن شريف آيت يا درسول الله ﷺ مبارك نوم ليكلى

وى او هغه معلوميرى نو هغه و كاربه دباندى ئې پرېرده. (نسائي)
د فراغت څخه وروسته دباندى راسه بيائې واغونده. كوم تعويد
چې په موم جامه كې نيول سوى وى يا په ټوكره كې گنډل سوى
وى دهغه په اغستلو سره ورتلل جائز دى.

(نسائي ص ۲۸۹ ج ۲، ابوداؤد ص ۴ ج ۱، ابن ماجه ص ۲۶، مشكوة ص ۴ ج ۱)

۸) د قضاء حاجت په وخت كې مه مخ دقيلې وخواته كوه اومه وهغې
خواته شاگر عوه.

(مشكوة ص ۴۲ ج ۱، ترمذى ص ۸ ج ۱، ابن ماجه ص ۲۷، بخارى ص ۲۶ ج ۱)

۹) د قضاء حاجت په وخت كې بيله ډير ضرورته خبرى مه كوه همدا
رنگه دالله تعالى ذكر هم مه كوه.

(ابوداؤد ص ۳ ج ۱، مشكوة ص ۴۳ ج ۱)

۱۰) د كوچنيو او غټو بولو د څاخكو څخه ځان ډير وساته ځكه چې
اكثره د قبر عذاب د بولو د څاخكو څخه ځان دنه ساتلو په خاطر وى.

(بخارى، ابن ماجه ص ۲۹)

۱۱) د بولو كولو پر وخت يا د استنجاء وهلو پر وخت مخصوص

اندام ته راسته لاس مه وروپه بلكه چپه لاس وروپه، استنجاء په

چپه لاس وهه. (بخارى ص ۲۷ ج ۱، ابوداؤد ج ۱ ص ۵)

۱۲) په عيني ځايو كې بيت الخلاء نه وى هغه وخت د داسى اړخ په

غای کی باید قضاء حاجت وسی پچیری چی دبل سری نظر

پردہ ونہ موبنلی. (ابن ماجہ ص ۲۸، ابوداؤد ص ۶ ج ۱)

۱۳) دبولو کولو دپارہ پوست غای پیدا کہ چی خاٹکی درونہ

غورغی او محککہ ٹی جذب کپی. (ترمذی ص ۱۲ ج ۱، ابوداؤد ج ۱ ص ۲)

۱۴) پہ ناستی بولی و کہ، پہ ولا پرہ بولی مہ کوه.

(ترمذی ج ۱ ص ۹)

۱۵) دبولو کولو وروستہ کہ اودس وچوہ نو ددیوال وغیرہ پہ

بغل کی باید وچ سی. (شامی ص ۳۳۷ ج ۱)

۱۶) اودس دست پہ مطابق پہ کور کی باید وسی.

(مرقات ص ۴۰۴ ج ۲)

۱۷) سنت لمونخ پہ کور کی کول، کہ موقع نہ وی نو پہ مسجد کی

کول. (مرقات ص ۳۹۰ ج ۲)

ف: نن سبا چی سنتونہ پریبنول کیری، دست لمونخ پہ مسجد

کی کول افضل دی. (کمالات اشرفیہ ص ۱۵۶)

دکور خخہ دو تلو دعاء

۱) دکور خخہ مسجد یا یوغای تہ دتلو دپارہ چی دباندی راووزی

دا دعاء وواپہ

بِسْمِ اللّٰهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللّٰهِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ ۝

(ابوداؤد ص ۳۳۹ ج ۲، ابن ماجہ ص ۲۷۷، ترمذی ص ۱۸۱ ج ۲)

ترجمه: زه دالله دنامه سره راو وتم ، ماپرالله توکل وکی ، دگنناؤ
 خنجه ساتنه او دنیکی کولو طاقت دالله دطرفه خنجه دی .

۲) په اطمنان سره ورتلل په غغاسته نه ورتلل . (دا صرف دمسجد
 دپاره دی) . (ابن ماجه ص ۵۶ ، ترمذی ص ۷۵)

کورتۀ د داخلیدو دعاء

۱) او دمسجد خنجه یا دهرخای خنجه چی کورته داخل سپی دا
 دعاء ووايه او بیا وکور والاؤ ته سلام وکه .

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَوْلِجِ وَخَيْرَ الْمَخْرَجِ بِسْمِ اللَّهِ

وَلَجْنَا وَبِسْمِ اللَّهِ خَرَجْنَا وَعَلَى اللَّهِ رَبَّنَا تَوَكَّلْنَا ۝

ترجمه: ای الله! زه ستا خنجه بڼه داخلیدل او بڼه وتل غواړم ، دالله

دنامه سره موږ داخل سوو او دالله په نامه موږ ووتلو او موږ
 پرخپل الله باندي توکل وکړی . (ابوداؤد ص ۳۳۹ ج ۲)

مسجد ته د داخلیدو سنتونه

۱) راسته پښه مسجد ته داخلول . (بخاری ص ۶۱ ج ۱)

۲) بسم الله ویل . (ابن ماجه ص ۵۶)

۳) درود شریف ویل مثلاً الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَي رَسُولِ اللَّهِ ۝

(ابن ماجه ص ۵۶ ، ترمذی ص ۷۱ ج ۱ ، مشکوة ص ۷۰ ج ۱ ، فیض القدیر ص ۴۳ ج ۱)

۴) دعاء ویل مثلاً اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ ۝

(ابن ماجه ص ۵۶)

ترجمه: ای الله! زما دپاره دخپل رحمت دروازي خلاصی کړې.

⑤ د اعتکاف نیت کول. (شامی ص ۴۳۵ ج ۲)

دمسجد څخه د راوتلو سنتونه

① چپه پښه دمسجد څخه دباندی را ایستل. (بخاری ص ۶۱ ج ۱)

② بسم الله ویل. (ابن ماجه ص ۵۶)

③ درود شریف ویل مثلاً **الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَي رَسُوْلِ اللّٰهِ**

(ابن ماجه ص ۵۶، ترمذی ص ۷ ج ۱، مشکوة ص ۷ ج ۱، فیض القدير ص ۴۳ ج ۱)

④ دعاء ویل **اللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ**.

(ابن ماجه ص ۵۶، مشکوة ص ۶۸ ج ۱)

ترجمه: ای الله! زه ستا څخه ستا د فضل سوال کوم.

دمسواک سنتونه

① دهر او دس کولو په وخت مسواک وهل سنت دی.

(ابوداؤد ص ۸ ج ۱، الترغیب والترهیب ص ۱۰۰ ج ۱)

② دمسواک نیولو سنت طریقه چی دحضرت عبد الله ابن مسعود رضی الله عنه

څخه مروی ده چی دراسته لاس خمچه گوته دی ترمسواک لاندی

ونیسی او بته گوته دی دمسواک تر لور سر لاندی کښیږدی او

نوری گوتی دی پرمسواک سر بیره کښیږدی.

(شامی ج ۱ ص ۸۵)

د اوداسه سنتونه

په اوداسه کې اتلس ۱۸ سنتونه دی دهغو په ادا کولو سره په کامله طریقه اودس کیږي.

۱) د اوداسه نیت کول مثلاً داچې زه دلمانځه دمباح کیدو دپاره اودس کوم. (نسائی ص ۲۴ ج ۱)

۲) بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ په ویولو سره اودس کول. په عینو روایاتو کې د اوداسه بِسْمِ اللّٰهِ داسی راغلې ده.
بِسْمِ اللّٰهِ الْعَظِیْمِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰی دِیْنِ الْاِسْلَامِ ه
(مراقی مع الطحطاوی ص ۱۰۵ ج ۱)

اوپه عیني روایاتو کې داسی هم ده
بِسْمِ اللّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ. (مجمع الزوائد ج ۱ ص ۵۱۳)
اوپه اوداسه کې دا دعاء ویل سنت ده.

اللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِيْ ذَنْبِيْ وَوَسِّعْ لِيْ فِيْ دَارِيْ
وَبَارِكْ لِيْ فِيْ رِزْقِيْ ه (عمل الیوم واللیلة ص ۴۲)

۳) دواړه لاسونه تر بندو پوری پریولل. (ابوداؤد ص ۱۵ ج ۱)
۴) مسواک و هل، که مسواک نه وی نوپه ګوته غابنونه مورل.
(مراقی مع الطحطاوی ج ۱ ص ۱۰۵، ۱۰۶)

۵) درې واری په خوله او به لغړول. (ابوداؤد ص ۱۴ ج ۱)

۶) درې واری په پزه کې او به اچول او درې واره پزه سوغول.
(ابوداؤد ص ۱۵ ج ۱)

④ په خوله او پزه کی په اوبه لغړولو کی مبالغه (بڼه پورته) کول

که روژه نه وی. (ابوداؤد ص ۱۹ ج ۱، مراقی ص ۱۰۹ ج ۱)

⑤ هر اندام درې واری پریولل. (بخاری ص ۲۸، ۲۷ ج ۱)

⑥ دمخ پریولو په وخت کی دپیری خلال کول.

(ابوداؤد ص ۱۹ ج ۱، شامی ص ۲۳۸ ج ۱)

⑦: په بریره کی دخلال سنت طریقه دا ده چی د درې واری مخ

پریولو وروسته په ورغوی کی اوبه واخله دزنی سره ئې په

تالو کی واچوه او دپیری خلال وکه او ووايه

هَكَذَا أَمَرَنِي رَبِّي

⑩ دلاسو او پښو پریولو په وخت کی دگوتو خلال کول.

(ابوداؤد ص ۱۹ ج ۱)

⑪ یوواری دټول سر مسح کول.

(سعایه ص ۱۳۲ ج ۱، شامی ص ۲۴۳ ج ۱)

⑫ دسر دمسح سره دغوړو مسح کول.

(نسائی ص ۲۹ ج ۱، شامی ص ۲۴۳ ج ۱)

⑬ د او داسه اندامونه په مورلو سره پریولل. (مراقی ص ۱۱۲)

⑭ اندامونه پیوسته پریولل. (مراقی ص ۱۱۳)

⑮ په ترتیب سره اودس کول. (هدایة ص ۲۳ ج ۱)

۱۶) راستہ اندام اول پریولل. (بخاری ص ۲۹ ج ۱)

۱۷) دسر دمخ دخوا شخه مسح شروع کول.

(بخاری ص ۳۱ ج ۱)

۱۸) دغاری مسح کول، دحلق مسح دی نہ کوی دا بدعت دی.

(مراقی مع الطحطاوی ج ۱ ص ۱۱۵)

۱۹) داوداسہ وروستہ کلمہ شہادت

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ
مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ۝

دویلو وروستہ دا دعاء وواہ

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ ۝

(ترمذی ص ۱۸ ج ۱)

ترجمہ: اے اللہ! تہ ماہہ ڀیر توبہ کونکو اوبنہ پاکی حاصل کونکو کی شامل کرے۔

ف: ددی دعا پہ بارہ کی دمشکوة پہ شرح مرقات کی ملا علی قاری رحمة اللہ علیہ فرمایلی دی چی اودس ظاہری طہارت (پاکی) دی، ددی دعا شخه دباطنی طہارت (پاکی) درخواست ورکرہ سوی دی چی اول اختیاری وو ہغہ مور وکی اوس تہ پنخپل رحمت سرہ زمور باطن ہم راپاک کرے۔

د او داسہ فرائض

ف: د او داسہ پورتنی طریقہ دست پہ مطابق ده. پہ او داسہ کی عینی شیان فرض دی کہ پہ هغو کی یوهم پا ته سی یاخه کمی پکبئی راسی نو او دس نه کیبری او سړی بی او دسه پاتیری. پہ او داسه کی فقط څلور شیان فرض دی.

۱) یوواری ټول مخ پریولل. (حاشیه الطحاوی علی المراقی ص ۹۱، ۹۲ ج ۱،

هدایه ص ۱۶ ج ۱، شامی ص ۲۰۸، ۲۰۹ ج ۱)

۲) یو یو وار ترڅنگلو پوری دواړه لاسونه پریولل.

(حاشیه الطحاوی علی المراقی ص ۹۴ ج ۱، شامی ص ۲۱۱، ۲۱۲ ج ۱، هدایه ص ۱۶ ج ۱)

۳) یوواری د سر دڅلورمی حصې مسح کول.

(شامی ص ۲۱۳ ج ۱، حاشیه الطحاوی ص ۹۵ ج ۱، هدایه ص ۱۶ ج ۱)

۴) یو یو وار تر بجلکو پوری دواړی پښې پریولل.

(شامی ص ۲۱۲، ۲۱۱ ج ۱، حاشیه الطحاوی ص ۹۴، ۹۵ ج ۱)

په دونه کولو سره به او دس وسی، مگر دست پہ مطابق او دس

کولو سره او دس کاملیری او ډیر ثواب حاصلیری.

د غسل کولو سنت طریقہ

اول دواړه لاسونه تر بندو پوری پریوله بیا د استنجاء ځای

پریوله که پر لاس او د استنجاء پر ځای نجاست (مرداری)

لگیدلې وی که نه وی لگیدلې په هر حال کی دا دواړه ترمنځه باید پریولل سی (او د استنحاء غای دپریولولو څخه معنی داده چی دکوچنی او دغټ استنحاء دواړه غایه پریوله) بیا پر بدن بانندی که یو غای منی یا بله ناپاکی لگیدلې وی نو هغه پاکه. ددې وروسته دست په مطابق اودس تازه که. که په پښو کی اوبه جمع کیدلې نو پښې مه پریوله.

د اوداسه وروسته درې واره پر سر بانندی اوبه واچوه (دونه اوبه پر واچوه چی دسرڅخه ترپښو پوری پر ټوله بدن وبهپیری) او بدن په لاسو بانندی موره چی د بدن هیڅ حصه وچه پاته نسی، که د ورپښته برابر غای هم وچ پاته سو نو غسل نه کیږی. غرض پر ټوله بدن بانندی اوبه وبهپوه. بیا دهغه غای څخه ایسته سه پاک غای ته راسه پښې پریوله مگر که دی د اوداسه په وخت کی پښې پریولی وې نو اوس ئې دپریولو ضرورت نسته. (بهشتی زیور، شامی جلد ۱ صفحه ۱۵۷ تر ۱۵۹)

ف: دغسل وروسته بدن په ټوکر (ټووال) بانندی وچول هم ثابت دی او نه وچول هم. لهندا په دواړو کی چی کوم صورت هم ته اختیار کی دست نیت پکښی وکه.

(نسائی جلد ۱ صفحه ۳۱، ترمذی جلد ۱ صفحه ۱۸، شامی جلد ۱ صفحه ۹۷)

دغسل فرائض

دغسل دا پورتنی طریقه دسنت په مطابق ده، په غسل کی عیني شیان فرض دی چی دهغو ماسوا غسل نه صحیح کیږی او سپری ناپاکه پاتیږی. لهندا دغسل دفرائضو علم ضروری دی. په غسل کی فقط درې شیان فرض دی.

۱) په خوله او به لغړول (داسی چی ټوله خولې ته او به ورسپیږی).

(بهشتی زیور حصّه ۱ ص ۵۶، شامی ۲۹۲ ج ۱)

۲) په پزه او به لغړول (ترکوم حای چی پزه نرمه ده).

(نسائی ص ۵۰ ج ۱)

۳) پر ټول بدن بانندی او به اچول. (بهشتی زیور حصّه اوّل)

د اذان او اقامت سنتونه

۱) اذان او اقامت دقبلې وخواته کول سنت دی.

(مراقی مع الطحطاوی ص ۲۷۶ ج ۱)

۲) د اذان توری کرار کرار ویل او د اقامت توری ژر ژر ویل

سنت دی. (ترمذی ص ۴۸ ج ۱)

۳) په اذان کی دحیی علی الصلوة، حیی علی الفلاح

ویلوپه وخت کی مؤذن ته راسته او چپه طرف ته مخ گرزول سنت دی مگر سینه او قدمونه دی دقبلې وخواته وی.

(مراقی مع الطحطاوی ص ۲۷۷ ج ۱، شامی ص ۵۳ ج ۲)

۴ کله چى دمؤذن شخه د اذان کلمې واورې نو خنکه چى هغه وائى هغه سى کلمې ورسره وایه او د حَيِّ عَلَى الصَّلَاةِ او حَيِّ عَلَى الْفَلَاحِ په جواب کى لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ووايه. (بخارى ص ۸۶ ج ۱، مسلم ص ۱۶۶ ج ۱)

۵ د سهار په اذان کى د الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ په جواب کى صَدَقْتَ وَبَرَّرْتَ وپل کيږى. (مراقى مع الطحطاوى ص ۲۸۵ ج ۱)

۶ د اقامت جواب هم د اذان په رقم وړکول کيږى مگر د قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ په جواب کى اَقَامَهَا اللَّهُ وَادَامَهَا دى وويل سى. (ابوداؤد ص ۷۸ ج ۱)

۷ د اذان جواب وړکولو وروسته درود شريف وپل سنت دى. (مسلم ص ۱۶۶ ج ۱)

د درود شريف ويلو وروسته دا دعاء ووايه کوم چى په بخارى شريف کتاب الاذان کى راغلي ده:

۸ د اذان وروسته دعاء

اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ التَّامَّةُ وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ اتِ
مُحَمَّدَ بْنَ الْوَسِيْلَةَ وَالْفَضِيْلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا
بِالَّذِي وَعَدْتَهُ ط إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيْعَادَ ه

ترجمه: اې الله! ددې ټولې بلنې ربه او د قائميدونکي لمانځه ربه

محمد ﷺ ته وسيله عطاء كه او هغه ته فضيلت عطاء كړې او هغه مقام محمود ته ورسوې د كوم چي تا وعده دهغه سره كړېده، بې شكه چي ته وعده خلافې نه كوي. (بخاری ص ۸۶ ج ۱)

إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ په بخاری شریف کی نسته. امام بیهقی په سنن کبیر کی نقل کړی دی. (حصن حصین مع شرح فضل مین) وَالذَّرَجَةُ الرَّفِيعَةُ لفظ او د يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ الفاظ کوم چي مشهوره دی، ددې ثبوت په روایاتو کی نسته. ملا علی قاری په مرقاة جلد ۲ نمبر ۲ صفحه ۱۶۳ کی فرمائی

وَأَمَّا زِيَادَةُ وَالذَّرَجَةُ الرَّفِيعَةُ الْمُسْتَهْرَةُ عَلَى

الْأَلْسِنَةِ فَقَالَ السَّخَاوِيُّ لَمْ أَرَهُ فِي شَيْءٍ مِنَ الرِّوَايَاتِ.

ف: پر دې دعاء باندي د محمد ﷺ دشفاعت او دحُسنِ خاتمي (دبني خاتمي) انعام دی. (مرقاة جلد ۲ نمبر صفحه ۳۳۱)

د لمانعہ یوپنځوس سنتونه

د ولاړی یوولس سنتونه

۱) د تکبیر تحریمه په وخت سیده (سیخ) دریدل یعنی سر نه

عُحْرُول. (طحطاوی علی المراقی ج ۱ ص ۳۰۲)

۲) د دواړو پښو ترمینځ دخلورو گوتو فاصله پریښول او دپښو

گوتی دقبلي وخوا ته ساتل. (طحطاوی ص ۳۵۷ ج ۱، شامی ص ۲۰۵ ج ۲)

پاملرنه: عینو فقهاؤ دخلورو گوتو فاصله مستحب بللې ده لیکن په فقه

کې دمستحب اطلاق پر سنت او دسنت اطلاق پر مستحب کیږي.

کذا فی الشامی تجویز اطلاق اسم المستحب علی السنة وعکسه (ص ۴۸ ج ۳)

۳) دمقتدی تکبیر تحریمه د امام د تکبیر تحریمه سره یوځای کیدل.

ف: دمقتدی تکبیر تحریمه که چیرې د امام د تکبیر تحریمه ترمخه

ختمه سی نو اقتدا ئې نه صحیح کیږي.

(طحطاوی علی المراقی ص ۳۵۰ ج ۱)

۴) د تکبیر تحریمه په وخت دواړه لاسونه تر غوږو پورې پورته کول.

(ابوداؤد ص ۱۰۵ ج ۱)

۵) ورغوی د قبلي و خواته ساتل.

(طحطاوی علی المراقی ص ۳۵۰ ج ۱، شامی ص ۲۰۲، ۲۰۳ ج ۲)

۶) گوتی پر خپل حال باندې ساتل یعنی چی نه ډیری خلاصی

وی او نه ډیری بندی.

(مراقی مع الطحطاوی ص ۳۴۹ ج ۱ باب صفة الصلاة ص ۱۷۱ ج ۲)

۷) دراسته لاس ورغوی د چپه لاس د ورغوی پر شا ایښول.

(طحطاوی علی المراقی ص ۳۵۱، ۳۵۲ ج ۱)

۸) په خمچې او بټې گوتی باندې حلقه جوړلو سره د لاس بند نیول.

(طحطاوی ص ۳۵۲ ج ۱)

۹) د مینځ درې گوتی پر بند باندې ایښول. (طحطاوی ص ۳۵۲ ج ۱)

۱۰) ترنامہ لاندی لاسونہ تپل. (شامی ص ۱۸۷ ج ۲)

۱۱) ثناء (سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ) ویل. (طحطاوی علی المراقی ص ۳۵ ج ۱)

دقرأت اووہ سنتونہ

۱) تعوذ یعنی اَعُوذُ بِاللَّهِ ویل. (طحطاوی علی المراقی ص ۳۵۳ ج ۱)

۲) تسمیہ یعنی دھر رکعت پہ سر کی بِسْمِ اللّٰهِ ویل.

(طحطاوی علی المراقی ص ۳۵۳ ج ۱)

۳) پہ کرارہ آمین ویل. (طحطاوی علی المراقی ص ۳۵۵ ج ۱)

۴) دسہار او ماپننن پہ لمنحو کی طوال مفصل یعنی دسورہ

حجرات شخہ تر سورہ بروج پوری، دمازدیگر او ماخستن پہ

لمنحو کی او ساط مفصل یعنی دسورہ بروج شخہ تر سورہ لَمْ

يَكُنْ پوری او دماپننن پہ لمانحہ کی قصار مفصل یعنی دسورہ

لَمْ يَكُنْ شخہ تر سورہ ناس پوری پہ سورتو کی یو سورت

ویل. (طحطاوی علی المراقی ج ۱ ص ۳۵۷، ۳۵۸)

۵) دسہار اول رکعت او بردول. (طحطاوی علی المراقی ص ۳۶۰ ج ۱)

۶) ثناء، تعوذ، تسمیہ او آمین کرار ویل.

(طحطاوی علی المراقی ص ۳۵۵، ۳۵۶ ج ۱)

۷) دفرض پہ دریم او خلورم رکعت کی فقط سورہ فاتحہ

(الْحَمْدُ لِلّٰهِ) ویل. (طحطاوی علی المراقی ص ۳۶۸ ج ۱)

درکوع اتہ سنتونہ

- ① درکوع تکبیر ویل. (طحطاوی علی المراقی ص ۳۶۰ ج ۱)
- ② پہ رکوع کی پہ دواپہ لاسو ٹخنگونہ نیول.
(طحطاوی علی المراقی ص ۳۶۱ ج ۱)
- ③ دٹخنگونہ پہ نیولو کی کوتی خلاصی نیول.
(طحطاوی علی المراقی ص ۳۶۲ ج ۱)
- ④ ملا بنہ کبنتہ کول. (شامی ص ۱۹۶ ج ۲)
- ⑤ پوندی سیدہ (سیخی) کول. (شامی ص ۱۹۷ ج ۲)
- ⑥ سراو کوناتی سرہ برابرہ ول. (شامی ص ۱۹۶، ۱۹۷ ج ۲)
- ⑦ پہ رکوع کی درې وارہ **سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ** ویل. (طحطاوی ص ۱۴۴)
- ⑧ درکوع ٹخہ پہ راپور تہ کیدو کی امام تہ **سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ** پہ لوہ آواز ویل او مقتدی تہ **رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ** او منفرد (یوازی) تہ دواپہ ویل (پہ کرارہ) او درکوع وروستہ پہ اطمنان سرہ سیدہ (سیخ) دریدل. (شامی ص ۲۰۱ ج ۲)

دسجدی دوولس سنتونہ

- ① سجدی تہ دتگ پہ وخت کی تکبیر ویل. (شامی ص ۲۰۲ ج ۲)
- ② پہ سجدہ کی اول دواپہ ٹخنگونہ ایبنول.
(شامی ص ۲۰۲ ج ۲، طحطاوی علی المراقی ص ۳۶۳ ج ۱)

۳) بیا دوارہ لاسونہ ایبنول.

(شامی ص ۲۰۲ ج ۲، طحطاوی علی المراقی ص ۳۶۳ ج ۱)

۴) بیا پزہ ایبنول. (شامی ص ۲۰۳ ج ۲، طحطاوی ص ۳۶۳ ج ۱)

۵) بیا تندى ایبنول. (شامی ص ۲۰۳ ج ۲، طحطاوی ص ۳۶۳ ج ۱)

۶) پہ سجده کی سرد دوارو لاسو پہ مینخ کی ایبنول.

(شامی ص ۲۰۲ ج ۲، طحطاوی علی المراقی ص ۳۶۴ ج ۱)

۷) پہ سجده کی نس د ورنو خنخہ جلا ساتل او بغلونه دبازو

گکانو (متھو) خنخہ جلا ساتل. (طحطاوی علی المراقی ص ۳۶۵ ج ۱)

۸) خنگلی دمخکی خنخہ لوپ ساتل.

(طحطاوی علی المراقی ص ۳۶۵ ج ۱)

۹) پہ سجده کی درې وارہ سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وِیل.

(هدایة ج ۱ ص ۱۰۹)

۱۰) دسجدې خنخہ د راپورته کیدو تکبیر وِیل. (شامی ص ۲۱۰، ۲۱۱ ج ۲)

۱۱) دسجدې خنخہ د راپورته کیدو پہ وخت کی اول تندى،

بیا پزہ، بیا لاسونہ بیا خنگنونه پورته کول.

(شامی ص ۲۰۳ ج ۲، طحطاوی علی المراقی ص ۳۶۴ ج ۱)

۱۲) د دوارو سجدو پہ ماینخ کی پہ اطمنان سرہ کمینستل.

(طحطاوی علی المراقی ص ۳۶۶ ج ۱)

دناستی دیارلس سنتونه

- ۱ راسته پښه درول او چپه پښه په غورولو سره پر هغې باندي كښينستل. (طحطاوی علی المراقی ص ۳۶۶ ج ۱)
- ۲ دواړه لاسونه پر ورنو باندي ايښول. (طحطاوی علی المراقی ص ۳۶۶ ج ۱)
- ۳ په التحیات كی پر اَشْهَدَانُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ باندي د شهادت كوته پورته كول او پر اَللَّهُ باندي ئې كښته كول. (طحطاوی علی المراقی ص ۳۶۷ ج ۱)
- ۴ په قعدة آخره (آخري ناسته) كی درود شريف ويل. (طحطاوی علی المراقی ص ۳۶۹ ج ۱)
- ۵ د درود شريف وروسته دعاء ماثوره په هغو الفاظو كی چی دقرآن و حديث سره مشابه وی ويل. (طحطاوی علی المراقی ص ۳۷۱ ج ۱)
- ۶ دواړو خواؤ (راسته چپه) ته سلام كړخول. (طحطاوی علی المراقی ص ۳۷۳ ج ۱)
- ۷ د سلام ابتداء دراسته خوا څخه كول. (طحطاوی علی المراقی ص ۳۷۳ ج ۱)
- ۸ امام ته دمقتديانو، ملائيكو او نيكو پيريانو نيت كول (په سلام كی). (طحطاوی علی المراقی ص ۳۷۴، ۳۷۳ ج ۱)
- ۹ مقتدی ته د امام، ملائيكو او نيكو پيريانو او د راسته چپه مقتديانو نيت كول (په سلام كی). (طحطاوی علی المراقی ص ۳۷۵ ج ۱)

۱۰) منفرد (یوازی) ته فقط دملائیکو نیت کول (په سلام کی).

(طحطاوی علی المراقی ص ۳۷۵ ج ۱)

۱۱) مقتدی ته د امام سره یوځای سلام گرزول.

(طحطاوی علی المراقی ص ۳۷۵ ج ۱)

۱۲) د دوهم سلام آواز تر اول سلام آواز کرار ویل.

(طحطاوی علی المراقی ص ۳۷۵ ج ۱)

۱۳) مسبوق (دچا چی لمونځ پاته وی) ته د امام دختمیدو

انتظار کول. (طحطاوی علی المراقی ص ۳۷۵ ج ۱)

دلمانځه فرائض

۱) تکبیر تحریمه. (شامی ص ۲۸ ج ۲، حاشیه الطحطاوی ص ۳۰۰ ج ۱)

۲) قیام (ولاره). (شامی ص ۱۳ ج ۲، حاشیه الطحطاوی ص ۳۰۹، ۳۱۰ ج ۱)

۳) قرأت (دقرآن شریف څخه یو سورت یادری کوچنی یا یوغت

آیت ویل). (حاشیه الطحطاوی ص ۳۱۰، ۳۱۱، شامی ص ۱۳ ج ۲)

۴) رکوع کول. (شامی ص ۱۳۳ ج ۲، حاشیه الطحطاوی ص ۳۱۵)

۵) دواړی سجده کول. (حاشیه الطحطاوی ص ۳۱۶ ج ۱)

۶) په قعدۀ آخره (آخری ناسته) کی د التحیات په اندازه کنبینستل.

که په پورتنی شیانو کی یوهم پاته سو نولمونځ نه کیږی،

بیرته کول غواړی.

پاملرنه: دلمانځه واجبات، دلمانځه مفسدات او نور مسائل په بهشتی

زیور یا آئینه نماز تالیف دمفتی سعید احمد صاحب رحمۃ اللہ علیہ
مفتی اعظم مظاہر العلوم کی پہ کتو سره عمل و کی.

دبغوپه لمانعہ کی خاص فرق

- ۱) بئعہ دی دتکبیر تحریمہ ویلو په وخت کی دواړه لاسونه تر
وړو پوری پورته کی مگر لاسونه دی تر پورنی (تکرې) دباندي
نه راباسی. (حصن حصین ص ۲۲۴)
- ۲) پرسینه دی لاسونه وتړی او د راسته لاس ورغوی دی دچپه
لاس ورغوی پر شا کببیردی. دنارینو په رقم دی په خمچه او
بته گوته دللاس بند نه نیسی. (مرقات ص ۳۵ ج ۳)
- ۳) په رکوع کی دی لږ کبنته سی او د دواړو لاسو گوتی دی بندی
پر ځنگنو کببیردی، گوتی دی نه خلاصه وی. دواړه بازوگان
(متی) دی دبغلو سره بڼه موبنتی وساتی او ددواړو پښو بجلکی
دی بڼه سره ومبملوی. (طحطاوی شامی ج ۲ ص ۱۸۸)
- ۴) په سجده کی دی پښې نه دروی بلکه راسته خواته دې وباسی
او بڼه ورتپوله او موبنتی سجده دی وکی چی نس د ورنو سره
او بازوگان (متی) دی دبغلو سره وموبملوی او ځنگلی دی
پرمخکه کببیردی. (بهشتی زیورحصه دوم ص ۱۷، شامی ج ۲ ص ۱۸۱)
- ۵) په قعدہ (ناسته) کی دی پر چپه خوا کببینی او دواړی پښې دی
راسته خواته وباسی او پر ورنو دی دواړه لاسونه کببیردی او
دلاسو گوتی دی بڼه موبنتی وساتی. (طحطاوی شامی ج ۲ ص ۲۱۱)

دلمانځه هغه ادب چي دټولو دپاره برابري دي

په قيام (ولاره) كې دسجدې پر ځاى ، په ركوع كې پر پښو ، په سجده كې پر پزه او د ناستې په وخت كې دغېږ و خواته ، دسلام گړغولو په وخت كې پر وږو باندي دى نظروى او كه اړي مي ورسى نو په پوره زور سره دى راوگړغوى ، او چي څونه كيږي خوله دى بنده وساتي او كله چي دتوڅي اثر معلوم سى نوهم چي څونه كيږي ضبط دى كى . (ماخوذ از آئينه نماز تاليف

حضرت مفتي سعيداحمد صاحب رحمة الله عليه مفتي اعظم مظاهرعلم)

دهر فرض لمانځه وروسته ددې دعاؤ څخه دعاء وواياست . دسلام

گړغولو وروسته **اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ** درې واره ويل سنت دى . بيا دا ووايه

اللّٰهُمَّ اَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ

وَ الْاِكْرَامِ . (طحطاوى ، شامى ج ۲ ص ۱۸۲)

ترجمه: اي الله! ته سلامتى والا يى او هم ستا څخه سلامتى حاصليداي سى ته بابرکت يى اي بزرگى او كرم كونكى .

پاملرنه: ملاعلى قارى رحمة الله عليه په مرقاة جلدنمبر ۲ صفحه

نمبر ۳۵۸ كى ليكلى دى چي

اِلَيْكَ يَرْجِعُ السَّلَامُ فَحَيِّنَا رَبَّنَا بِالسَّلَامِ وَاَدْخِلْنَا دَارَكَ

دَارَ السَّلَامِ فَلَا اَصْلَ لَهُ ه (طحطاوى ، شامى ج ۲ ص ۱۸۸)

يعنى ددې جملو په رواياتو كې ثبوت نسته بلكه عيني قصه
گو خلكو اضافه كړېده

۲ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ

الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (حصن حصين ص ۲۲۳)

۳ اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَعُوْذُبِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَاَعُوْذُبِكَ مِنْ

اَنْ اُرَدَّ اِلَى اَرْضِ الْعُمْرِ وَاَعُوْذُبِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا

وَاَعُوْذُبِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ (حصن حصين ص ۲۲۸)

ترجمه: اې الله! زه ستا پناه غواړم دبیریدو څخه او ستا پناه غواړم
ددې خبرې څخه چې ورسیرم وه زیات عمر ته او ستا پناه
غواړم د دنیا دفتنی څخه او ستا پناه غواړم د قبر د عذاب څخه.

دجمعی سنتونه

۱ غسل کول. (بخاری ص ۱۲۰ ج ۱)

۲ بڼه او پاک کالی اغوستل. (ابوداؤد ص ۱۵۴ ج ۱)

۳ مسجد ته د ژرتللو فکر کول. (ترمذی ص ۱۱۲ ج ۱، ابن ماجه ج ۱ ص ۷۶)

۴ مسجد ته پیاده تلل. (ابن ماجه ص ۵۶ ج ۱)

۵ امام ته د نژدې کښینستلو کوښښ کول.

(ابن ماجه ص ۷۶، ترمذی ص ۱۱۱ ج ۱)

۶ که صفونه ډک وی نو دخلگو ترڅتو په اوښتو سره مخ ته نه

تلل. (ابوداؤد ص ۱۵۹ ج ۱، ترمذی ص ۱۱۴ ج ۱)

- ④ یو فضول کارنه کول یعنی مثلاً پخپلو کالو یا ورېښتانو بازی نه کول. (ابن ماجه ص ۷۸)
- ⑤ خطبه په غور سره اوریدل. (ترمذی ص ۱۱ ج ۱، ابن ماجه ص ۷۸)
- ⑥ ددې څخه علاوه د جمعې په ورځ څوک چې سوره کهف ووايي دهغه دپاره دعرش دلاندي څخه د آسمان برابر لوړ يو نور به ښکاره سي کوم چې دقيامت په تياره کې به دده پکار ورځي او ددې جمعې تر تيری جمعې ټوله خطاوی (صغیره) دده ورېښنل کېږي.
- (بهشتی زیور حصه ۱ ص ۷۷، ابن کثیر ص ۱۲ ج ۵، الترغیب والترهیب ص ۳۵۳ ج ۱)
- ⑦ د نبی کریم ﷺ ارشاد دی چې د جمعې په ورځ پر ما باندي ډیر درود وایاست چې درود ماته وړاندي کېږي. (ابن ماجه ص ۷۶)
- ⑧ د جمعې په ورځ ورېښتان غوړول او خوشبوئی یا عطر استعمالول سنت دی. (بخاری ص ۱۲۱ ج ۱)

د ډوډی یوڅو سنتونه

- ① دسترخوان او ارول. (بخاری ص ۸۱۸ ج ۲)
- ② دواړه لاسونه تر بندو پوری پریولل.
(بخاری ص ۸۰۹ ج ۲، مسلم ص ۱۷۲ ج ۲)
- ③ بِسْمِ اللّٰهِ ویل په لوړ آواز سره. (بخاری ص ۸۱۰ ج ۲)
- ④ په راسته لاس خوراک کول. (مسلم ص ۱۷۲ ج ۲)
- ⑤ د ډوډی په مجلس کې کوم سپری چې تر ټولو بزرگ او لوی

ترجمه: ټول صفت د الله دپاره دی چا چی په مورې وخورل او وچبنل او مسلمان کړی ئی یو.

۱۵) اول دسترخوان پورته کول بیا خپله ولاړیدل. (ابن ماجه ص ۲۳۷)

۱۶) د دسترخوان دپورته کولو دعاء کول

الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا كَافِيَهُ غَيْرَ
مَكْفِيٍّ وَلَا مُودَّعٍ وَلَا مُسْتَغْنَى عَنْهُ رَبَّنَا

(بخاری ص ۸۲۰ ج ۲)

ترجمه: ټول صفت د الله دپاره دی داسی صفت چی ډیر پاک او بابرکته

وی، ای زموږ ربه مورې دا خواره په کافی بللو سره یا بالکل په پریښولو سره یا ددې څخه ځان په مستغنی بللو سره نه پورته کوو.

۱۷) دواړه لاسونه پریولل. (ترمذی ص ۶ ج ۲، ابوداؤد ص ۱۸۲ ج ۲)

۱۸) په خوله او به لغړول. (بخاری ص ۸۲۰ ج ۲)

۱۹) که په سر کی بِسْمِ اللّٰهِ ویل هیږه سی نو داسی دی ووائی

بِسْمِ اللّٰهِ اَوْلَهُ وَاٰخِرَهُ ۝ (ترمذی ص ۱۷۳ ج ۲)

۲۰) کله چی دیوچا دعوت (دمیلستیا ډوډی) وخورې نو هغه

ته داسی دعاء وکه اَللّٰهُمَّ اطْعِمْ مَنْ اطْعَمَنِيْ وَاَسْقِ مَنْ سَقَانِيْ ۝

ترجمه: ای الله! چا چی وخوره په ما په هغه ئی وخورې او

چاچی وچبنل په ما په هغه ئی وچیبني. (مسلم ص ۱۸ ج ۲)

۲۱) سرکه کارول سنت ده په کوم کور کی چی سرکه وی هغه کور

دسالن (کتغ) محتاجه نه بلل کيږي. (ابن ماجه ص ۲۳۸)

۲۲) خالص غنم که يو څوک کاروي نو هغه ته پکار ده چي په هغه

کي يوڅه وربشي هم گلهي کړي، که څه هم لږ وي چي پر سنت

باندي دعمل کولو ثواب حاصل سي. (الجامع الصغير ص ۹۷۹ ج ۲)

۲۳) غوښي خوړل سنت دي، د رسول الله ﷺ فرمان دي چي په

دنيا او آخرت کي دخوړو سردار غوښه ده.

(الاوسط للطبراني ص ۲۳۲ ج ۸)

۲۴) دخپل مسلمان ورور دعوت (ميلمستيا) قبلول سنت دي.

هو کي (زياته پيسه) دسود يا درشوت وي يا هغه په بد کاري

اخته وي نو دهغه ميلمستيا بايد قبوله نسي. (ابوداؤد ص ۱۶۹ ج ۲)

۲۵) دمري قريانو يعني دمري کورواو ته ډوډي ورکول سنت ده.

(مسلم ص ۱۷۲ ج ۲، ابن ماجه ص ۱۱۵)

د اوبو چښلو سنتونه

۱) په راسته لاس چښل، ځکه چي شيطان ئي په چپه لاس چښي.

(مسلم ص ۱۷۲ ج ۲)

۲) د اوبو چښلو ترمنځه که ولاړ وي نو کښي ناستل، په ولاړي

چښل منع دي. (مسلم ص ۱۷۳ ج ۲)

۳) په بِسْمِ اللّٰهِ ويلوسره چښل او دچښلو وروسته اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ويل.

(ترمذي ص ۱۰ ج ۲، مشکوٰة ص ۳۷۱ ج ۲)

۴ په درې ساه ئې چښل او دساه کښلو په وخت لوبښی دخولی

څخه لیری کول. (مسلم ص ۱۷۴ ج ۲، ترمذی ص ۱۰ ج ۲)

۵ دلوبښی دماټی څنلې څخه نه چښل. (ابوداؤد ص ۱۶۷ ج ۲)

۶ د ژی دخولی څخه په خوله او به مه چښنه یا که یو بل داسی

لوبښی وی چی دهغه څخه یو دم دډیرو او بودراتللو اندیښنه

وی یا دا اندیښنه وی چی په دی کی به یو ماریا لرم راسی.

(بخاری ص ۸۴۱ ج ۲، مسلم ص ۱۷۳ ج ۲)

۷ صرف د او بو چښلو وروسته دا دعاء ویل هم سنت ده.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي سَقَانَا عَذْبًا فُرَاتًا بِرَحْمَتِهِ وَلَمْ يَجْعَلْهُ مِلْحًا

أَجَا جًا بَدُنُونَا (روح المعانی ص ۱۴۹ پاره ۲۷)

ترجمه: ټول صفتونه دالله دپاره دی چاچی پخپل رحمت سره

په مورخوږې خوندوری او به وچښلې او زموږ دگناهو په

سبب ئې دا ترشی او تروې کړی نه دی.

۸ د او بو چښلو وروسته که ئې نوروته ورکوي نواول ئې دراسته

خوا کس ته ورکه او بیا دی په دغه ترتیب سره دورختم سی،

په همدې شکل دی چای یا شربت هم ورکړه سی.

(بخاری ص ۸۴۰ ج ۲، مسلم ص ۱۷۴ ج ۲)

۹ دشیدو چښلو وروسته دا دعاء ووايه

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَزِدْنَا مِنْهُ ۝

ترجمه: ای الله! ته پدې کی مورته برکت راکې او دا مورته نور هم ډیر راپه نصیب کړې. (ابوداؤد ص ۱۶۸ ج ۲، ترمذی ص ۱۸۳ ج ۲)
 ۱۰) ساقی (ابو وړکونکی) ته په آخر کی چمنل. (ترمذی)

دلباس سنتونه

- ۱) رسول الله ﷺ سپین رنگ ټوکر خوښ وو.
 (شمائل ترمذی ص ۵، ابن ماجه ص ۲۵۵)
- ۲) که قميص، کورتی یا صدري وغيره اغوندي نو اول راسته لاس په لستونی واغونده بیا چپه لاس همدا رنگه دپای جامی او پرتوگ دپاره اول راسته پښه بیا چپه پښه. (ترمذی ص ۳۰۶ ج ۱)
- ۳) پای جامه، پرتوگ یا لنگ تریجلکولور ساته، تریجلکولاندي په څرولوسره الله تعالی خوابدی کیږی. رسول الله ﷺ وفرمایل پرتوگ تریجلکولاندي څرونکی باندي به الله تعالی درحمت نظر ونه کړی. (بخاری ص ۸۶۱ ج ۲، مسلم ص ۱۹۴ ج ۲)
- ۴) نوی کالی چي واغوندي دا دعاء ووايه
 الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي هَذَا الثَّوْبَ وَرَزَقْنِيهِ مِنْ
 غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ (ابوداؤد ص ۲۰۲ ج ۲)
- ترجمه:** ټول صفتونه د الله دپاره دی چاچی دا کالی په ما واغوسته او راپه نصیب ئې کړه بيله زما دکوښښ او قوت څخه.
 ۵) ترلنگوتې لاندي خولی پر سره ول سنت ده. (مرقات ج ۸ ص ۲۱۵)

- ۶) در رسول اللہ ﷺ گرتہ (ترخعی قمیص) ڀیر خوبس وو.
 (ترمذی ص ۳۰۶ ج ۱، ابوداؤد ص ۲۰۲ ج ۲، ابن ماجہ ص ۲۵۵، ۲۵۶)
- ۷) تورہ لنگوٲہ تړل سنت ده. شملہ را ایلہ کول ہم سنت ده.
 (نسائی ص ۲۹۹ ج ۲)
- ۸) رخچینہ (خولی) پر سرہ ول سنت ده. (مرقات ج ۸ ص ۲۱۵)
- ۹) کہ قمیص یا گرتہ وغیرہ کبئل وی ناول چپہ لاس دلستونی
 خخہ و کارہ بیاراستہ لاس، ہمدارنگہ ڀرتوگ یا پاجامی
 دکبئلو پہ وخت اول چپہ پبنہ راو کارہ بیا راستہ.
 (ترمذی ص ۳۰۶ ج ۱، مشکوٰۃ ص ۳۷۴ ج ۲)
- ۱۰) خپلکہ اول پہ راستہ پبنہ پہ پبنو کہ بیا پہ چپہ پبنہ.
 (بخاری ص ۸۷۰ ج ۲، مسلم ص ۱۹۷ ج ۲)
- ۱۱) خپلکی دکبئلو پہ وخت اول ئی ډچپی پبنی خخہ و کارہ
 بیا دراستہ پبنی خخہ. (بخاری ص ۸۷۰ ج ۲، مسلم ص ۱۹۷ ج ۲)

د ورپبتانو سنتونہ

- ۱) د نبی کریم ﷺ دسر مبارک د ورپبتانو اوږدوالی دغوږو تر
 نیمی پوری او دبل روایت پہ مطابق ترغوږو پوری او دیوبل
 روایت پہ مطابق دغوږو تر نرمی پوری وو، هغه ته دنږډی
 روایات ہم سته.
 (شمائل ترمذی ص ۳، غنیة الطالبین ص ۴۴، ۴۴، مرقات ص ۲۷۸، ۲۷۹ ج ۸)

۲) پر ټول سر ورېښتان پریښوول تر غوړو تر نرمی پوری یا تر هغه یو څه اندازه کښته پریښوول سنت دی او ټول سر خریل هم سنت دی او که ئې کوچنی کوی نو دټول سر ورېښتان دهری خوا څخه برابر کوچنی کول روا دی مگر دمخ خوا غټ پریښوول او دڅټ خوا کوچنی کول کوم ته چی انگریزی ورېښتان ویل کیږی روا نه دی، همدارنگه دسر یو څه خوا خریل او یو څه خوا پریښوول هم روا نه دی، الله تعالی دی هر مسلمان ددې څخه وساتی. (بهشتی زیور حصه ۱۱ صفحه ۱۱۵)

۳) دبریری دغټولو او دبریتو کوچنی کولو په باره کی په حدیثو کی حکم راغلی دی (بخاری و مسلم) بریره خریل یا تر یوه مټ کوچنی کول حرامه ده. (بهشتی زیور حصه ۱۱ صفحه ۱۱۵)
الله تعالی دی هر مسلمان ددې څخه وساتی، یومټ بریره پریښوول واجب ده او دیوه مټ اندازه دسنت څخه ثابت ده.
(بخاری ص ۵۷۵ ج ۲، مسلم ص ۱۲۹ ج ۱)

۴) دبریتو په کوچنی کولو کی مبالغه (بڼې کوچنی) کول سنت دی. دغټو غټو بریتو پر پریښولو بانندی په حدیثو کی سخت وعید (عذاب) راغلی دی. (بهشتی زیور حصه ۱۱ صفحه ۱۱۵)

۵) تر نامه لاندی، بغل او دبریتو ورېښتان او نوکان وغیره په اخیستولو سره باید پاک صاف واوسپړی. که څلویښت ورځی بانندی تیری سی او صفائی ونه کړی نو به گناهکاره وی. (بخاری ص ۸۷۵ ج ۲)

۶) وریبنتان پریولل، غورپول او ږمونخول سنت دی، مگر که ضرورت نه وی نو په مابین کی یو ورځ او دوې باید ناغه پکښی وسی. (اوجزالمسالک ص ۲۶۸ ج ۱۴)

۷) وریبنتان چی ږمونخه وې نو اول ئې دراسته خوا څخه شروع که. (بهشتی زیورحصه ۱۱ صفحه ۱۱۶، بخاری ص ۱۶ ج ۱)

۸) د ږمونخولو په وخت یا د ضرورت په وخت کی کله چی هم هینداره (آئینه) ته وگورې نو دا دعاء وکه.

اللَّهُمَّ أَنْتَ حَسَنْتَ خَلْقِي فَحَسِّنْ خُلُقِي ه

ترجمه: ای الله! څنگه چی تا زما صورت بڼه جوړ کړی دی زما اخلاق هم را بڼه کړې. (مشکوٰه ص ۳۸ ج ۲، حصن حصین ص ۳۴)

ناجوړی علاج او دعیادت سنتونه

۱) په ناجوړی کی دوا او علاج کول سنت دی علاج دی کوی مگر د ناجوړی څخه په شفاء کی دی نظر پر الله تعالی وساتی. (نوی شرح مسلم ص ۲۲۵ ج ۲)

۲) په کلونجی او عسلو سره علاج کول سنت دی. در رسول الله ﷺ ارشاد دی چی الله تعالی په دې دواړو شیانو کی شفاء ایښې ده. ددې دواړو په صفت کی ډیر حدیثونه راغلی دی. (بخاری ص ۸۴۸ ج ۲)

۳) د علاج په وخت کی د تاوان رسوونکی شیانو څخه باید پرهیز وسی. (بخاری ص ۸۴۳ ج ۲)

④ دخپل مریض وروړ دپوښتنی دپاره ورتلل سنت دی. در رسول ﷺ ارشاد دی **عُوذُوا الْمَرِيضَ**. (بخاری) دمریض عیادت (پوښتنه) وکی او دحضرت جابر رضی الله عنه څخه روایت دی

مَرِضْتُ مَرَضًا فَاتَانِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُوذُنِي الخ
فرمائی چی زه ناجوره سوم نو رسول الله ﷺ زما دعیادت (پوښتنی) دپاره تشریف راوړی. (بخاری ص ۸۴۴ ج ۲)

⑤ دپوښتنی وروسته ژر بیرته راتلل سنت دی. (مشکوٰة) داسی نه وی چی ستا دډیری ناستی په سبب مریض په عذاب او غمزده سی یا دکوروالاؤ په کار کی خلل رانه سی.
(مشکوٰة ص ۱۳۸ ج ۱)

⑥ دمریض هر رقم تسلی کول سنت ده مثلاً هغه ته دی دا وواپی چی انشاء الله ته به ژر جوړ سی. خدای تعالی ډیر قدرت والا دی، دخوف یا دبیری پیدا کولو خبره دی مریض ته نه کوی.
(مشکوٰة ص ۱۳۷ ج ۱)

⑦ کله چی دیو مریض عیادت (پوښتنه) وکې نو هغه ته داسی وواپه
لَا بَأْسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ ه

ترجمه: هیڅ پروانسته انشاء الله دا ناجوړی دگناهو څخه پاکونکی ده. (بخاری ص ۸۴۴ ج ۲)

بیا دی دهغه دشفاء دپاره اووه واره دا دعاء ووايي

أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيكَ ه

(بخاری ص ۸۴۵ ج ۲)

ترجمه: زه د الله تعالیٰ څخه سوال کوم چی عظیم دی او دعرش
عظیم رب دی چی تا ته شفاء درکړی.

۸ رسول الله ﷺ ارشاد فرمایلی دی چی اووه واره ددې په ویلو
سره به مریض ته شفاء نصیب سی، هو که دهغه مرگ راغلی
وی نو بله خبره ده. (مشکوٰة ص ۱۳۵ ج ۲)

دسفر سنتونه

۱ ترڅو پوری چی کیدای سی په سفر کی دی کم از کم دوه
کسان ولاړسی، یوازی سپری دی سفر نه کوی هو په
ضرورت او مجبوری کی هیڅ پرواه نه لری چی یوازی سپری
سفر وکی. (فتح الباری ص ۵۳ ج ۶)

۲ دسواری دپاره چی په رکاب کی پښه کښیږدې نو بِسْمِ اللَّهِ
ووايه. (ترمذی ص ۱۸۲ ج ۲)

۳ پرسواری باندی چی ښه سم کښینی نو درې واره اللَّهُ أَكْبَرُ
ووايه بیا دا دعاء ووايه

سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرْنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ

وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ط (مسلم وترمذی)

ترجمه: پاک دی هغه ذات چاچی زموږ تابع کړه دا سواری او نسوای موږ دا قابو کولای او بې شکه موږ دخپل رب وخوا ته تلونکی یو. (مسلم ص ۴۳۴ ج ۱، ترمذی ص ۱۸۳ ج ۲)
 بیا دا دعاء ووايه

اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَفَرَنَا هَذَا وَاطْوِ عَنَّا بُعْدَهُ.
 اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ.
 اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعْثَاءِ السَّفَرِ وَكَآبَةِ الْمُنْظَرِ
 وَسَوْءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالْأَهْلِ وَالْوَالِدِ. (حصن حصين، مسلم)

ترجمه: اې الله! آسانه کي پر موږ باندې دا سفر او طي کي پر موږ باندې اوږدوالي ددې اې الله هم ته مو د سفر رفيق (مددگار) بې او خبر کوونکي بې په کور بار کي. يا الله زه پناه غواړم ستا د سفر د تکليف څخه او د بد حال د ليدو څخه او په بيرته راتگ سره د بد حال د ليدو څخه په مال کي او په کور کي او په بچيانو کي. (مسلم ص ۴۳۴ ج ۱، حصن حصين ص ۲۷۹)

که په سفر کي د قيام ضرورت پيښ سي نو سنت دا دی چي دلاری څخه دې چپ قيام وکي، په لاره کي دی قيام نه کوي چي د تلونکو راتلونکو لار بنده سي او هغو ته تکليف وي. (مسلم ص ۱۴۴ ج ۲)

په سفر کي کله چي سواری لوري ته خيژي نو الله اکبر دی وائی.
 (بخاری ص ۴۲۰ ج ۱)

⑦ کله چی سواری پر کبنته ورسی نو **سُبْحَانَ اللَّهِ** دی وائی.

(بخاری ص ۴۲۰ ج ۱)

فائده: په مرقاة کی لکلی دی چی دا سنت دسفر دی مگر په خپلو کورو کی یا دمسجد وه زینوته دختلو په وخت کی دی راسته پښه ورمخته کی او **اللَّهُ أَكْبَرُ** دی ووائې که څه هم یوه زینه وی او دراکبنته کیدو په وخت کی دی چپه پښه رامخته کی او **سُبْحَانَ اللَّهِ** دی ووائې که څه هم معمولی کبنته وی نو دست دثواب امید سته او ملا علی قاری لورې ته دختلو په وخت د **اللَّهُ أَكْبَرُ** دوپلو راز دا بیان کړیدی چی پر لوره باندي که څه هم په ظاهره مورې لور معلومېږو مگر اې الله! مورې لور نه یو لوروالی اوغتوالی فقط ستا دپاره خاص دی او لاندی دکبنته کیدو په وخت **سُبْحَانَ اللَّهِ** ویل پدې دی چی مورې کبنته یو اې الله! ته دکبنتوالی څخه پاک ئې.

⑧ کوم ښار یا کلی ته چی دی د ورتگ نیت وی کله چی هغه

ته ورداخلېږی نو درې واره دا دعاء ووايه

⑨ **اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهَا** (مرقات ص ۳۳۹ ج ۵)

ترجمه: اې الله! برکت را کړې مورې ته په دې ښار کی.

بیا دی دا دعاء ووايه. (مرقات ص ۳۳۹ ج ۵)

اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا جَنَاهَا وَحَبِّبْنَا إِلَى أَهْلِهَا وَحَبِّبْ صَالِحِي أَهْلِهَا لِيْنَا

ترجمه: يا الله! رانصيب کړې مور ته ميوې ددې بنار او گران کړې مور ددې بنار پرخلگو او محبت را کړې مور ته ددې بنار دنیکو خلگو. (حصن حصین)

۱۰) درسول الله ﷺ ارشاد دی چی کله دسفر ضرورت پوره سی نو کورته دی راسی، په سفر کی بیله ضرورته پاتیدل بڼه نه دی.
(حصن حصین ص ۲۸۴)

۱۱) دلیری سفر څخه دپیری ورځو وروسته که په نیمه شپه کی کورته راسی نو هغه وخت دی کور ته نه ځی بلکه بڼه دادی چی سهار کورته ولاړسی. (بخاری ص ۴۲۱ ج ۱، مشکوة ص ۳۳۹)
فائده: او که کوروالا ستا دناوخته په راتگ خبر وی او هغه ستا په انتظار هم وی نو هغه وخت کور ته په داخلیدو کی هیڅ پرواه نسته. (مرقات ص ۴۱۶، ۲۱۷ ج ۷)

پردې سنتو طریقو باندی په عمل کولو سره به ددین او دنیا بنادی حاصله سی.

۱۲) په سفر کی سپی او گهنګرو (د رقص زنگولې) دځان سره دساتلو ممانعت راغلی دی. (مسلم ص ۲۰۲ ج ۲) ځکه چی ددې په خاطر شیطان په شا ورپسې سی او دسفر برکت دمینځه څخه ځی. (مشکوة ص ۳۳۸ ج ۲)

۱۳) دسفر څخه دراتلونکی دپاره دا سنت دی چی کورته د

داخلیدو ترمنځه مسجد ته ولاړسی دوه رکعتنه لمونځ وکړی.

(مشکوٰة ص ۳۳۹ ج ۲، مسلم ص ۲۴۸ ج ۱)

۱۳) کله چی د سفر څخه بیرته راسی نو دا دعا دی ووائی

أَبُوْنَ تَائِبُوْنَ تَائِبُوْنَ عَابِدُوْنَ لِرَبِّنَا حَامِدُوْنَ ۝

ترجمه: موږ راتلوونکی یو، توبه کوونکی یو، دالله تعالیٰ

بندگی کوونکی یو، دخپل رب حمد کوونکی یو.

(مسلم ص ۴۳۵ ج ۱، ترمذی ص ۱۸۲ ج ۲)

دنکاح سنتونه

۱) مسنون (برکت والا) نکاح هغه ده چی ساده وی په هغه کی

هنگامه یا ډیر تکلفات او دجهیز او دداسی نوروشیانو جنجال

پکښی نه وی. (مشکوٰة ص ۲۶۸ ج ۲)

۲) دنکاح دپاره نیک او صالح سړی پیدا کول او کوزده یا پیغام

ورلیږل سنت دی. (مشکوٰة ص ۲۶۷ ج ۲)

۳) دجمعی په ورځ په مسجد کی او دشوال په میاشت کی نکاح

کول خوبنه سوې او سنت ده. (مرقات ص ۲۷۶ ج ۶)

۴) نکاح مشهوره کول سنت ده. (مشکوٰة ص ۲۷۲ ج ۲)

۵) تروسه پوری مهر مقررول سنت دی. (مشکوٰة ص ۲۷۷ ج ۲)

۶) دواده په اوله شپه کله چی دمینی سره یوازی سی نودی دمینی

تندی ونیسی او دا دعا دی ووائی

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا وَخَيْرَ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيْهِ
وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيْهِ ۝

ترجمه: ای الله! زه ستاخخه ددې دخیر او ددې دعادتو او اخلاقو
دخیر سوال کوم او ددې د اخلاقو او عادتو د شرخخه ستا پناه
غواړم. (ابوداؤد ص ۲۹۳ ج ۱، ابن ماجه ص ۱۳۸)

④ کله چی دمینی سره د صحبت اراده وکی نو دا دعا دی و وائی
بیا که اولاد وسی نو پر هغه بانندی شیطان نسی مُسلط کیدای
او هغه تاوان نسی ورسولای. دعا داده

بِسْمِ اللَّهِ. اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَارَزَقْتَنَا ۝
ترجمه: زه دالله نوم په اخستوسره دا کار کوم. ای الله! مور دشیطان
خخه وساتې او کوم اولاد چی ته مور ته راکې هغه هم دشیطان
خخه لیری وساتې. ددې دعا په ویلوسره چی کوم اولاد وسی
هغه ته به هیخکله شیطان ضرر نسی ورسولای.

(بخاری ص ۷۷۶ ج ۲، ابوداؤد ص ۲۹۳ ج ۱، ابن ماجه ص ۱۳۸)

ولیمه

① د واده شپه د تیرو لو وروسته په خپل قریانو، دوستانو، خپلوانو
او مسکینانو بانندی د ولیمې ډوډی خوړل سنت ده. د ولیمې
دپاره ضروری نه ده چی په غټه پیمانانه ډوډی تیاره کړی او په
وبخوری، لږ ډوډی دی دخپل وسه پوری تیاره کړی په

دوستانو، عزیزانو او نورو باندی لږ لږ خوړل هم د سنت د ادا کولو دپاره کافی ده، ډیره بده ولیمه هغه ده چی مالدار او دینداره خلک خو راوغوښتل سی مگر غریب، مسکین، محتاجه او دینداره خلک عینی وشرل سی. (بخاری ص ۷۷۸ ج ۲)

شَرُّ الطَّعَامِ طَعَامُ الْوَلِيمَةِ يُدْعَى لَهَا الْأَغْنِيَاءُ وَيُتْرَكُ الْفُقَرَاءُ
د داسی بدی ولیمې څخه باید ځان وساتل سی. په ولیمه کی د سنت د ادا کولو نیت وکه. دینداره غریب او محتاجه خلک راوغواړه، په مالدارانو کی هم چی هر یودی زړه غواړی راوئې غواړه مگر غریبان مه پوری وهه. کومه ولیمه چی دنامه او د ریا دپاره یا دخلکو دتعریف دپاره و سی هغه هیڅ ثواب نه لری بلکه دالله تعالی دناراضه کیدو او قهر اندیښنه سته.

د کوچنی پیدا کیدو دوخت سنتونه

۱) کله چی کوچنی پیدا سی نو دهغه په راسته غوږ کی اذان او په

چپه غوږ کی تکبیر ویل. (ترمذی ص ۲۷۸ ج ۱، علیکم بستی ص ۵۵)

۲) کله چی کوچنی د اوو شپو سی نو دهغه ښه نوم ایښول.

(ابوداؤد ص ۳۶ ج ۲)

۳) اوومه ورځ عقیقه کول که په اوومه ورځ عقیقه ونه کړه سی

نوپه څورلسمه ورځ که نې په یوویشتمه ورځ دې وکی.

(ابوداؤد ص ۳۶ ج ۲)

۴) د کوچنی دسر خریلو سره دوریبنتانو دوزن په اندازه سپن زر خیرات ول. (ترمذی ص ۲۷۸ ج ۱)

۵) دسر خریلو وروسته د کوچنی پر سر زعفران وهل. (ابوداؤد ص ۳۷ ج ۲)

۶) دهلك په عقیقه كی دوه وزگړی یا دوې بوزې او د انجلی د عقیقې دپاره یو وزگړی یا بوزه حلالول.

(ترمذی ص ۲۷۸ ج ۱، ابن ماجه ص ۲۲۸)

۷) د عقیقې غوښی اومې یا پخ سوی ویشل کیدلای سی.

(بهشتی زیور حصه ۳ ص ۴۳، الفقه السلامی ص ۲۷۴ ج ۴)

۸) د عقیقې غوښی اناگانی، نیکه گان ټوله ئې خورلای سی.

(بهشتی زیور حصه ۳ ص ۴۳، الفقه السلامی ص ۲۷۴ ج ۴)

۹) په یو بزرگ باندی خورما ژوول د کوچنی په خوله کې

اوراچول یا ئې په خټل او دعا په کول.

(بخاری ص ۸۲۰ ج ۲، مسلم ص ۲۰۹ ج ۲، مشکوة ص ۳۶۲ ج ۲)

۱۰) کله چی کوچنی د اوو کالو سی نو هغه ته دلمانغه او ددین

نوری خبری ورزده کول. (مشکوة ص ۵۸ ج ۱)

۱۱) کله چی کوچنی دلسو کالو سی نو په سختی سره په

خوشکه لمونخ په کول او که ضرورت پینس سی نو سزا

ورکول چی دلمانغه عادی سی. (مشکوة ص ۵۸ ج ۱)

پاملرنه: نن سبا په نازورکولو سره کوچنیان خرابوی او په داسی ویلو

سره خپل ځان ته اطمینان ورکوی چې لوی سی کوچنی سمیری. یاد وساتی چې که بنیاد کوږ سی نو پر هغه باندی جوړیدونکی تعمیر به هم کوږوی. پدې خاطر د اوله سره څخه اولاد باید په بڼه اخلاقو باندی بنائسته سی که نې وروسته به ارمان کوی.

د مرگ او دهغه وروسته سنتونه

① کله چې دا معلومه سی چې د مرگ وخت نژدې دی نو هغه وخت چې کوم خلک هلته موجود وی دهغه مخ دی دقبلې وخوا ته وگرځوی او دکلمی تلقین دی ورته وکړی یعنی کلمه دی وائی.

(المستدرک للحاکم ص ۳۵۳ ج ۱)

② کله چې مرگ نژدې معلوم سی نو دا دعا دی ووائی

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِيْ وَارْحَمْنِيْ وَالْحَقِيْبِيْ بِالرَّفِيْقِ الْاَعْلٰى ۝

ترجمه: ای الله! ما وبخښې او پرما باندی رحم وکې او مالوړو

ملگرو ته ورورسوي. (ترمذی ص ۱۹۲ ج ۱، ابوداؤد ص ۸۸ ج ۲)

③ کله چې دنفس ختلو آثار محسوس سی نو دا دعا دی ووائی

اللَّهُمَّ اَعِنِّيْ عَلٰى غَمْرَاتِ الْمَوْتِ وَسَكْرَاتِ الْمَوْتِ ۝

ترجمه: ای الله! دمرگ دسختیو پروخت باندی زما مدد وکړی.

(بخاری ص ۹۳ ج ۲/ ص ۸۴ ج ۲، مسلم ص ۲۸۶ ج ۲، ترمذی ص ۱۸۷ ج ۲)

④ کله چې مرگ واقع سی نو اهل تعلق دی دا دعا ووائی

إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ط اللَّهُمَّ اجْرِنِي فِي مُصِيبَتِي
وَاخْلُفْ لِي خَيْرًا مِنْهَا

ترجمه: بی شکه موربدالله دپاره یو او موربدالله و طرف ته تلونکی

یو، ای الله! ماته زما په غم کی اجر راکړې او ددې په

عوض کی ماته تردې بڼه بدل راکړې. (ترمذی ص ۱۹۲ ج ۱)

۵) دروح دو تلو وروسته دی دمړی سترگی بندی کړی.

(مسلم ص ۳۰۰ ج ۱، هدایه ص ۱۸۹ ج ۱)

۶) شوک چي مړی پرتخته باندی د ایښولو دپاره پورته کی یا

جنازه پورته کی نو بِسْمِ اللّٰهِ دی ووائی.

(ابن ابی شیبۀ ص ۴۸۵ ج ۲)

۷) دمړی په ښخولو کی تلوار کول سنت دی. (ابوداؤد ص ۹۷ ج ۲)

۸) کله چي مړی په قبر کی ایږدې نو دا دعا ووايه

بِسْمِ اللّٰهِ وَعَلَىٰ مِلَّةِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۝

(مشکوٰة ص ۱۴۸ ج ۱)

۹) مړی په قبر کی پر راسته بغل باندی باید داسی کښیښول سی

چی پوره سینه ئې دکعبې شریفی وخوا ته وی او شا ئې دقبر

ددیواله سره وموښلی. نن سبا خلگ فقط مخ ئې دکعبې شریفی

وخوا ته کی او ستونی ستخ ئې پری باسی چی سینه ئې دآسمان

وخواته وی، دا بالکل دست خلاف دی. (طحطوی ص ۲۵۸ ج ۲)

۱۰ دمړی خپلوانو یعنی کوروالاؤ ته ډوډی ورکول سنت ده، دا

ډوډی وټوله خاندان یا خپلوانو ته خوړل روانه ده، دنامه او ریا
دپاره داسی کول روانه دی چی څه موجود وی وردې کړی.

(ترمذی ص ۱۹۵ ج ۱، ابن ماجه ص ۱۱۵)

۱۱ کله چی به دمړی دبنخیدو څخه حضرت محمد ﷺ فارغه سو

نوخپله به ئې هم او نورو ته به ئې وفرمایله چی دخپل وروردپاره
استغفار وکی او دثابت قدم پاته کیدو دعا وکی چی الله تعالی
دی دمنکر نکیر په جواب کی ثابت قدم وساتی.

(ابوداؤد ص ۱۰۳ ج ۲، مستدرک ص ۵۲۶ ج ۱)

۱۲ دبنخولو وروسته دمړی دپاره دقبلي وخواته مخ په کولو

سره دعا کول سنت ده، مگر دجنازې دلمانځه وروسته دعا
کول لکه څنگه چی نن سبا رواج سوی ده روانه ده.

(مرقات ص ۶۴ ج ۴، البحر الرائق ص ۱۸۳ ج ۲)

دپیدیدو سنتونه

۱ دنبی کریم ﷺ څخه پردې ټولو شیانو باندی استراحت کول

کول ثابت دی.

۱ بوریا ۲ چتائی ۳ دټو کرفرش ۴ مخکه

۵ تخت ۶ چارپائی ۷ چرم او پوست (زاد المعاد ص ۱۰ ج ۱)

۲ په او داسه بیدیدل سنت دی. (ابوداؤدص ۳۳۱ ج ۲)

۳ کله چی خپل بستر ته راسې نو هغه دتپو کره په پلو سره درې واره ټک وهه.

(مسلم ص ۳۴۹ ج ۲، ابوداؤدص ۳۳۲ ج ۲، ترمذی ص ۱۷۷ ج ۲، ابن ماجه ص ۲۷۶)

۴ دبییدو ترمنځه په بِسْمِ اللّٰهِ ویلو سره دی لاندی ذکر سوی کارونه وکی.

۱ دروازه دی بنده کی ۲ خراغ دی مړ کی

۳ دژی خوله دی وتړی ۴ دلوبنو سردی پټ کی

(مسلم ص ۱۷۰ ج ۲)

۵ دماخستن ترلمانځه وروسته دکیسو او نقلو ممانعت دی،

دلمانځه وروسته باید بیده سی، هو د وعظ او نصیحت دپاره یا

دروزی، معاش دپاره دناستی اجازه سته. (مرقات ص ۲۷۵ ج ۲)

۶ دبییدو پر وخت په هره سترگه کی درې درې سلائی رانجه

(رانجی) لگول دبنځی او نارینه دواړو دپاره سنت دی.

(الترغیب والترهیب ص ۸۹ ج ۳)

چی کله دی دبییدو نیت وی نو دقرآن شریف آیاتونه او سورتونه

ووايه. مثلاً الحمدشريف، آية الكرسي، سورة ملك (تَبَارَكَ الَّذِي)،

خلور سره قل او درود شريف. که چیری ډیرنه سې ویلای نو یو یا

دوه سورتو ضرور ووايه چی دا دنیا او آخرت دکامیابی او نیک

بختی بنیاد دی. (مسند احمد ص ۳۵۸ ج ۱، ابن ماجہ ص ۲۵۸)

۷ دیدیدو ترمخہ دی تسبیح فاطمہ وویل سی یعنی سُبْحَانَ
اللَّهِ ۳۳ واره الحمد للہ ۳۳ واره او اللہ اکبر ۳۴ واره وواپی.

(بخاری ص ۹۳۵ ج ۲، مسلم ص ۳۵ ج ۲، ابوداؤد ص ۳۳ ج ۲، ترمذی ص ۱۷۸ ج ۲)

۸ دیدیدو پروخت پر راستہ بغل مخ دقبلی وخوا تہ ییدیدل
سنت دی. (شمائل ترمذی، ابوداؤد جلد ۲ صفحہ ۳۳۲)

پر مخی پریوتل داسی چی سینہ دمخکہ وخوا تہ او شا دآسمان
طرف تہ وی منع دی. (ترمذی جلد ۲ ص ۱۰۵، ابوداؤد جلد ۲ ص ۳۳)

۹ پر بستر چی پریوزی دا دعا وواپہ

بِاسْمِكَ رَبِّي وَضَعْتُ جَنْبِي وَبِكَ أَرْفَعُهَا إِنْ أَمْسَكَتْ

نَفْسِي فَأَغْفِرْ لَهَا وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَأَحْفَظْهَا بِمَا

تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ ۵

(بخاری جلد ۲ ص ۹۳۵، مسلم جلد ۲ ص ۳۴۹، ترمذی جلد ۲ ص ۱۷۷)

۱۰ بیا دی دا دعا ووائی

اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ أَمُوتُ وَأَحْيِي ۵ (بخاری، مسلم بحوالہ بالا)

۱۱ دیدیدو ترمخہ دی درې واره دغه استغفار ہم ووائی

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ ۵

(ترمذی ص ۱۷۷ جلد ۲)

۱۲ کہ چیری پہ خوب کی یو دبیری خبرہ ووینی او سترگی

دی خلاصی سی نو درې واره چپه خواته تو که او **أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ** درې واره ووايه او پر بل اړخ بیده سه.

(مسلم کتاب الرؤیا ص ۲۴۱ ج ۲)

دمعاشرت خو سنتونه

- ۱ سلام کول دمسلمانانو دپاره ډیر لوی سنت دی. رسول الله ﷺ ددې ډیر تاکید فرمایلی دی، ددې څخه یو دبله محبت ډیر پوری. هر مسلمان ته باید سلام و سی که ئې پیژنی او که ئې نه پیژنی، ځکه چی سلام اسلامی حق دی چی دچا پر پیژندنې یا شناخت باندی موقوف نه دی. (بخاری ص ۹۲۱ ج ۲)
- ۲ دبخاری او دمسلم په حدیث کی دی چی رسول الله ﷺ دکوچنیانو سره تیر سو نو رسول الله ﷺ هغوته سلام و کی پدې خاطر کوچنیانوته هم سلام کول سنت دی. (بخاری ص ۹۲۱ ج ۲، مسلم ص ۲۱۴ ج ۲)
- ۳ دسلام کولو سنت طریقه داده چی په ژبه سره **السَّلَامُ عَلَيْكُمْ** ووائی په لاس یا په سر سره یا دگوتی په اشاره سره سلام کول یا دهغه جواب ورکول دسنت خلاف دی، که لیری والی وی نو په ژبه او لاس دواړو سره دی سلام وکی. (مشکوٰة ص ۳۹۹ ج ۲، ترمذی ص ۹۹ ج ۲)

۳) که دیومسلمان ورور سره ملاقات وسی نو دسلام وروسته دلاس روغبړ کول سنت دی. بشخه دبنځی سره دلاس روغبړ کولای سی. (مشکوٰة ص ۴۰۱ ج ۲)

۵) که یومجلس ته ورسې نوچیری چی موقع پیدا سی اوغای در ورسیری کبینه نور ولاړول خپله کبینهستل دگناه خبره او مکروه ده. (بخاری ص ۹۲۷ ج ۲، مسلم ص ۲۱۷ ج ۲)

۶) که یوڅوک ستا دلیدو دپاره راسی نوته دخپل غای څخه لږ وبنوره، که څه هم په مجلس کی غای وی، دا هم سنت دی او په دی کی دهغه راتلونکی دپاره اکرام دی.

(زادالطالبین ص ۵۶، شعب الایمان ص ۴۶۸ ج ۲)

۷) که یوغای صرف درې کسان وی نو یو پریښول او دبل سره په غوږ کی دخبری کولو اجازه نسته چی ناحقه په ناحقه به دهغه زړه دښک په سبب رنجیده سی او مسلمان ورو رنجیده کول ډیره لوگناه ده. (مسلم ص ۲۱۹ ج ۲)

۸) که دیوچا کورته ورتلل وی نو دهغه څخه د اجازه اخستلو وروسته باید داخل سی. (مشکوٰة ص ۴۰۱ ج ۲)

۹) که ارړمی راسی نو سنت دا دی چی دهغه د راگرزولو تروسه کوښښ وکی او که خوله دکوښښ باوجود بنده ونه ساتی نو دچپه لاس شا دی پر خوله کښیږدی او دهاها آواز دی نه راکارې چی دا په حدیث کی منع دی. (بخاری ص ۹۱۹ ج ۲، مسلم)

۱۰ که دیو چا بنه نوم واورې نو هغه دخپل مقصد دپاره نيك فال
 سنجول سنت دی او په هغه خوشحاله کيدل هم سنت دی.
 دبدفال اخيستل سخت منع سوی دی لکه په لار کی یو سپری
 ته تريچي (پرنچل) راغلی نو دا سنجول چی کار به نه کيږی یا
 که کارگه ږغ وکی، یا ئې بيزو وليدل یا بم ږغ وکی نو ددې
 خنخه د آفت دراتللو گمان کول سخت نادانی او بلکل بې اصل
 او غلطه او دکمراهی عقیده ده همدا رنگه یو څوک ناسی بلل یا
 یوه ورځ ناسی بلل ډیره بده ده. (مرقاة ص ۶، ۲ ج ۹)
 پرسنت باندي په عمل کولو سره بنده دالله تعالی محبوب
 گرځی نو ځکه په اتمام سره باید پردې عمل وسي.

دوسو سو پر وخت سنتونه

د کفر یا دگناه دوسو سې پروخت دا ویل سنت دی
 اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ دی وویای او
 اَمَنْتُ بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ (مرقاة ص ۱۳۷ ج ۱)

سنت فکر

دوهم سنت دادی چی دالله تعالی په ذات کی دی فکر نه
 کوی، بلکه دالله تعالی په مخلوقاتو کی دی فکر کوی

كَمَا فِي الْحَدِيثِ: تَفَكَّرُوا فِي خَلْقِ اللَّهِ وَلَا تَتَفَكَّرُوا
فِي اللَّهِ فَإِنَّكُمْ لَمْ تَقْدِرُوا قَدْرَهُ

(الكامل لابن عدی ص ۳۸۵ ج ۸، الجامع الصغير ص ۶۹۰ ج ۲،
مجمع الزوائد ص ۲۵۴ ج ۱، طبرانی اوسط ص ۳۸۳ ج ۴)

☆ د فکر تعلق دخلق سره دی، دخالق سره نه گماقال تعالی شانه
وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ه (بيان القرآن ص ۲۵۷ ج ۱)

يوخو موهم دينی تعليمات

① چاچی ويل ومنل درسول الله ﷺ هغه ويل ومنل دالله تعالی.

(سورة نمبر ۴ آیت نمبر ۸۰)

② هغه کس زمورب دجماعت خنخه وتلی دی شوک چي زمورب
پرکشرانو باندي رحم نه کوی او زمورب دمشرانو عزت نه
کوی او دنیک کار دکولو نصیحت نه کوی او دبدکار خنخه
منع نه کوی. (ترمذی ص ۱۴ ج ۲)

③ هغه کس ملعون دی شوک چي یو مسلمان ورور ته مالی یا
جانی تاوان رسوی یا ئې خطا باسی. (ترمذی ص ۱۵ ج ۲)

④ په دنیا کی داسی او سه لکه مسافر چي اوسى. (بخاری ص ۹۴۹ ج ۲)

⑤ مسلمان هغه دی چي دژیی او لاس خنخه ئې نور مسلمانان
محفوظ وی. (بخاری ص ۹۶۰ ج ۲)

۶) دمور او پلار د زهیرولو (آزرده کولو) وبال په دنیا کی هم راغی.

(مشکوٰة ص ۴۲۱ ج ۲)

۷) غنیمت ئې و بوله پنځه شیان د پنځه شیانو تر راتگ دمخه

☆ عوانی د سپن ږیر توب ترمخه. ☆ صحت د ناجورې ترمخه.

☆ مالدارۍ د غریبې ترمخه. ☆ فراغت د مشغولې ترمخه.

☆ ژوند د مرگ ترمخه. (المستدرک ص ۳۴ ج ۴، شرح السنة ص ۲۷، ۲۷۷ ج ۷)

د استخارې لمونځ

د حضرت جابر رضی الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله ﷺ

مور ته په (ضروری) کارو کی داسی د استخارې بنوونه کوله

لکه څنگه چې د قرآن شریف سورتونه ئې رایادوله او فرمایل به

ئې چې کله په تاسی کی یو څوک دیو ضروری کار نیت وکی

نو دوه رکعتہ نفل دی وکی بیا دی دا دعا وکی کومه چې

مخته راغی. (بخاری ص ۹۴۴ ج ۲)

او حضرت انس رضی الله عنه ته ئې وفرمایل چې ای انس! کله

چې یو کار تا په شک کی و اچوی نو دخپل رب څخه استخاره

وکه او اووه واره استخاره وکه، بیا چې په زړه کی دی کومه

خبره غالبه سی په هغه کی خیر و بوله. (شامی ص ۵۰۷ ج ۱)

فائده: دخوب لیدل یا یو آواز اوریدل ضروری نه دی. همدا راز په

بل چا استخاره کول ثابتہ نه ده، دبل چا څخه مشوره (صلاح)

اخیستل سنت ده. حدیث شریف دی چی څوک په مشوره (صلاح) سره کار کوی، پښیمانه کپړی نه او څوک چی په استخاره کولو سره کار کوی هغه نامراده کپړی نه. که د استخارې دلمانځه کولو وخت نه وی او ژر په یوکار کی استخاره کول وی نو فقط د استخارې دعا کافی ده او که دا دعا د استخارې ئې په یاد نه وی نو دلنډه دعا دی وکړی

اللَّهُمَّ خِرْلِي وَاخْتَرْلِي ۝ (شامی ص ۴۷۰، ۴۷۱ ج ۲)

د استخارې دعا

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ
وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ وَتَعْلَمُ
وَلَا أَعْلَمُ وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ. اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا
الْأَمْرَ (پردغه عیای دی دخپل مطلب خیال وکی) خَيْرٌ لِي فِي
دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي فَأَقْدِرْهُ لِي وَيَسِّرْهُ لِي ثُمَّ بَارِكْ لِي
فِيهِ وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ (پردی عیای دی دخپل مطلب
خیال وکی) شَرٌّ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي فَاصْرِفْهُ
عَنِّي وَاصْرِفْنِي عَنْهُ وَاقْدِرْ لِي الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ ثُمَّ ارْضِنِي بِهِ ۝

(بخاری ص ۹۴۴ ج ۲، ترمذی ۱۰۹ ج ۱، حصن حصین ص ۲۶۳)

ترجمه: ای الله! زه ستا خخه خیر طلب کوم ستا دعلم په واسطه سره او قدرت درخخه غواړم ستا دقدرت په مرسته سره او ستا خخه سوال کوم ستا دفضل. بس بې شکه ته قدرت لرونکی یی او زه عاجز او کمزوره یم او ته پوهیږې، زه نه پوهیږم او ته پته خبری بڼې پیژنې. ای الله! که دا کار چی ستا په علم کی دی زما دپاره زما ددین، معاش او آخرت دپاره خیر دی نو دا زما دپاره مقدر وگرځوې او آسانه ئې کړې او بیا په دغه کی زما دپاره برکت کښیږدې او که ستا په علم کی په دی کی شردی زما ددین او معاش او د آخرت دپاره نو دغه زما خخه لیری که او ما ددغه خخه لیری که او چیری چی خیر وی هغه زما دپاره مقدر که او ما پر هغه بانندی راضی که.

ددې دعا وروسته په زړه کی چی کوم خیال غالب سی په هغه کی دی خیر وبولی.

د حاجت لمونځ

د حضرت عبدالله بن ابی اوفی رضی الله عنه خخه روایت دی چی رسول الله ﷺ ارشاد وفرمایلی که چا ته دالله تعالی خخه یو ضرورت پینس سی یا دیو بنده خخه حاجت وی نو اودس دی وکی او په ښه طریقه دی اودس وکی بیا دی دوه رکعته لمونځ وکی بیادی دالله تعالی ثناء وکی او درورد شریف دی

ووائی بیادی دادعا ووائی

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ.
 الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ
 وَعَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ وَالْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بَرٍّ وَالسَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ
 لَا تَدْعُ لِي ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ وَلَا هَمًّا إِلَّا فَرَجْتَهُ وَلَا حَاجَةً هِيَ
 لَكَ رِضًا إِلَّا أَقْضَيْتَهَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

(ترمذی ص ۱۰۹، ۱۰۸ ج ۱، ابن ماجه ص ۹۹، ۹۸، حاکم ص ۳۲ ج ۱، شامی ص ۴۷ ج ۲)

ترجمه: نستہ ثوک معبود ماسوا دالله تعالیٰ چی حلیم او کریم دی

(الْحَلِيمُ الَّذِي لَا يُعَجَّلُ بِالْعُقُوبَةِ. الْكَرِيمُ الَّذِي يُعْطَى بِدُونِ
 اسْتِحْقَاقٍ وَمِنَّةٍ ه حلیم هغه ذات دی چی په سزا ور کولو کی
 تلوار نه کوی او کریم هغه ذات دی چی بيله استحقاق او بيله
 قابليت ئې عطاء کوی) پاک دی الله چی دعرش عظیم رب
 دی هر قسم تعریف دالله رب العالمین دپاره خاص دی.

ای الله! زه سوال کوم ستا درحمت دموجباتو اوستا دمغفرت
 دارادو اودهری نیکی دمال غنیمت او دهری بدی شخه دسلامتی،
 زموږ هیڅ گناه مه پرېږده مگر وئې بخښنه او نه زموږ یوغم
 راوساتی مگر هغه لیری کې او زموږ هر حاجت چی ته په
 راضی یی هغه راپوره کړه ای ارحم الراحمین.

دهر دعا ترمخه او وروسته درود شریف ویل ددعا دقبولیت
 ډیره قوی واسطه ده. علامه شامی رحمة الله علیه فرمائی چی
 علامه ابواسحاق الشاطبی رحمة الله علیه وفرمایل

الصَّلَاةُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مُجَابَةٌ عَلَى الْقَطْعِ ۝

یعنی درود شریف حق تعالی قبول کړی او دکریم شخه دا
 ناممکنه ده چی یو شخه دعا قبوله کړی او یو شخه ناقبوله کړی.

فَإِنَّ الْكَرِيمَ لَا يَسْتَجِيبُ بَعْضَ الدُّعَاءِ وَيَرُدُّ بَعْضَهُ ۝

او علامه ابو سلیمان دارانی رحمة الله علیه فرمائی چی تر دعا
 دمخه او وروسته درود شریف ویونکې دعا قبول سی ځکه چی
 حق تعالی صرف دمخ او وروسته دعاء درود قبول کړی او
 دمیځ دعا ناقبوله کړی دا دهغه دکرم شخه ناممکنه ده.

فَإِنَّ اللَّهَ يَقْبَلُ الصَّلَاتَيْنِ وَهُوَ أَكْرَمُ مِنْ أَنْ يَدَعَ مَا بَيْنَهُمَا ۝

(شامی ص ۲۳۳ ج ۲)

احقر عرض کوی کله چی یو تکلیف ددنیا یا دآخرت راسی، دبدن
 مصیبت وی یا که روحانی مصیبت یعنی دگناه تقاضاوی موبه
 تکلیف کړی، دوه رکعته دحاجت لمونځ په ویلو سره لوړ لکل
 سوی دعا دی وواښې په وار وار هره ورځ دی دزړه شخه دعا

وکی دغیب څخه به دکامیابی اسباب پیدا سی. دهر چا چی زړه غواری دخپل رب څخه دی دنصرت او کرم انعام حاصل کړی.

عینی عادتونه او خصائل دنبوی ﷺ او متفرق سنتونه

① **سنت:** کله چی به رسول الله ﷺ روان وو نو خلگک به دمخ

څخه نه ایسته کول کیدل. (زادالمعاد ص ۱۱۸ ج ۱)

② **سنت:** رسول الله ﷺ جائز (روا) کار نه منع کوی. که به یو چا

سوال (حاجت) وکی او دهغه دپوره کیدو اراده به ئې وه نو

وو به ئې ورته وویل که نې چپ به سو. (زادالمعاد ص ۱۱۸ ج ۱)

③ **سنت:** رسول الله ﷺ خپل مخ دهیڅ چا څخه نه اړوی ترڅو

چی هغه نه وای اړولی او کله چی به یو چا پټه خبره کول

غوښتل نوعلیه السلام به غور دهغه وخواته کی او ترڅو چی

به هغه فارغه نه سو نوعلیه السلام به غور نه ایسته کوی.

(زادالمعاد ص ۱۱۸ ج ۱)

④ **سنت:** کله چی به رسول الله ﷺ یو څوک رخصتوی نو دا دعا

به ئې کول

اَسْتُوْدِعُ اللّٰهَ دِيْنَكُمْ وَاَمَانَتَكُمْ وَخَوَاتِيْمَ اَعْمَالِكُمْ ۝

(ترمذی ص ۱۸۲ ج ۲)

د گران نبی ﷺ خواره سنتونه

ت: كله چي به رسول الله ﷺ يو دخو بنی شی ولیدی نو به

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ بِنِعْمَتِهِ تَتِمُّ الصّٰلِحٰتُ ۝

کبنتی ته تاکیدى. (خصائل ص ۱۲، ۷۳)

۱۱) **سنت:** په ټولو کي به گل او سیدی (یعنی په شان جوړولو

سره به نه او سیدی) بلکه کله کله به ئې مزاح (خوش طبعی) هم کوله. (بهشتی زیور حصه ۸ صفحه ۴)

۱۲) **سنت:** که به یو غریب راغلی یا به سپین سړی در رسول الله ﷺ

سره خبره کول غوښته نو رسول الله ﷺ به دسړک پر یوه غاړه د اوریدو دپاره کبنینستی. (بهشتی زیور حصه ۸ ص ۴)

۱۳) **سنت:** په لمانځه کي چی به ئې دقرآن مجید تلاوت کوی

نودسینې مبارکي څخه به ئې ددیگ دایشیدو په رقم برغ راتلی، دخدای دبیری په خاطر به ئې داسی حال وؤ. (شمائل ص ۱۸۸)

۱۴) **سنت:** دکوروالاؤ دپرخيال ئې ساتی چی چاته دده علیه السلام

څخه تکلیف ونه رسیږی، پدې خاطر چی به دشپې دباندی وتی نو به په کراره ولاړسو، په کراره به ئې څپلکی په پښو کړې، په کراره به ئې دروازه خلاصه کړه، په کراره به دباندی ووتی همدارنگه کورته چی به راتلی نوبه په کراره راتلی چی ییدو کسانو ته تکلیف ونه رسیږی او دچا خوب خراب نسی.

(مشکوٰة صفحه ۲۸۰، بهشتی زیور حصه ۸ صفحه ۴)

۱۵) **سنت:** کله چی به روان وؤ نو نظر به ئې کبنته دمځکی

وخواته ساتی، دخلگو سره چی به روان وؤ نو دټولو ترشا به

و او که به شوک په منځه ورغلی نو دټولو ترمنځه به سلام رسول الله ﷺ ورته کوی. (شمائل ترمذی صفحه ۱۲)

۱۲) **سنت:** دیو قوم عزت داره سپری وی نو دهغه عزت کول. (شمائل ص ۲)

۱۳) **سنت:** دخپل وخت څخه یوڅه وخت دالله تعالیٰ دعبادت

دپاره، یوڅه دکوروالاؤ دحقوق د ادا کولو دپاره لکه دهغو سره خندا خبری او یوه حصه دخپل بدن د آرام دپاره راییستل.

(شمائل ترمذی صفحه ۱۹۸)

۱۸) **سنت:** پر رسول الله ﷺ بانندی درود شریف ویل.

(نشرالطیب صفحه ۱۷۰)

۱۹) **سنت:** دهمسایه سره احسان کول، دمشرانو عزت کول او پر کشرانو بانندی رحم کول.

(مشکوٰة جلد ۲ صفحه ۴۲۴ صفحه ۲۳)

۲۰) **سنت:** که یو خپل بدسلوک وکی نو دهغه سره بڼه سلوک

کول. (مشکوٰة صفحه ۵۱۹)

۲۱) **سنت:** کوم خلگ چی په دنیاوی لحاظ کمزوره دی دهغو

خیال ساتل. (مشکوٰة ص ۵۱۹ ج ۲)

۲۲) **سنت:** راسته یا چپه اړخ ته بالبش ایښول.

(شمائل ترمذی مع خصائل نبوی صفحه ۷۶، زادالمعاصد ۱۲۰ ج ۱)

۲۳) **سنت:** دمانپي زړه دخوشاله کیلو دپاره دهغې سره مزاح (خوش طبعی)

کول او دخنډا خبری کول هم سنت دی. (خصائل شرح شمائل ص ۱۹۸)
 ۲۲) **سنت:** دسهار دلمانځه وروسته تر اشراقه پوری رسول الله ﷺ په مسجد کی به چارزانو کښینستی همدارنگه په خپلو اصحابو کی به هم رسول الله ﷺ چارزانو کښینستی.
 (خصائل شرح شمائل صفحه ۷۶)

هو کشرانو ته دمشرانو په مخکی دوزانو (پرگونډو) کښینستل
 أَقْرَبُ إِلَى التَّوَّاضِعِ (تواضع ته نزدې) لیکل سوی دی.
 (شامی جلدنمبر ۱)

۲۵) **سنت:** دخپل مسلمان ورور سره په خندا لیدل.
 (ترمذی ج ۲ ص ۱۸)

۲۶) **سنت:** پر سواری بانندی دهغه مالک ته مخته دناستی دپاره ویل او دهغه بيله اجازې مخته نه کښینستل سنت دی.
 (مشکوٰة ص ۳۴۰ ج ۲)

أَنْتَ أَحَقُّ بِصَدْرِي دَابَّتِكَ الْخ

☆ ☆ ☆

تَمَّتْ بِالْخَيْرِ

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ

الْعَلِيمُ وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ط